

SÖKANDE

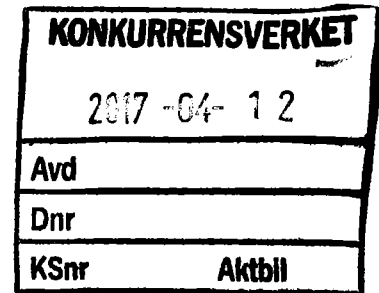
Bravida Sverige AB, 556197-4188

Ombud: Fredrik Jonsson
Mikrofonvägen 28
126 81 Stockholm

MOTPART

Micasa Fastigheter i Stockholm AB, 556581-7870

Ombud: Advokat Moa Elfgrén
Advokatbyrån Hellgren Linander KB
Box 24053
104 50 Stockholm

SAKEN

Överprövning enligt lagen om offentlig upphandling

FÖRVALTNINGSRÄTTENS AVGÖRANDE

Förvaltningsrätten avslår ansökan.

Förvaltningsrätten avslår Micasa Fastigheter i Stockholm AB:s yrkande att begäran om överprövning ska avvisas.

YRKANDEN M.M.

Micasa Fastigheter i Stockholm AB (Micasa) har genomfört en upphandling av ramavtal på servicearbeten inom VS och köldmedia. Upphandlingen har genomförts genom ett öppet förfarande enligt lagen (2007:1091) om offentlig upphandling, LOU. Enligt tilldelningsbeslut den 3 oktober 2016 avser Micasa att sluta avtal med Svanströms El & VVS AB (Svanströms), dvs. en annan leverantör än Bravida Sverige AB (Bravida).

Bravida ansöker om överprövning och yrkar att förvaltningsrätten ska förordna att upphandlingen rättas på så sätt att en ny utvärdering genomförs där Svanströms anbud inte beaktas. Bravida anför i huvudsak följande.

Micasa har vid genomförandet av upphandlingen brutit mot 1 kap 9 § LOU samt de grundläggande EU-rättsliga principerna om proportionalitet, transparens och likabehandling. Med hänsyn till det i förfrågningsunderlaget ingående dokumentet "Kontrollpunkter vid servicebesök" och listan över hos Micasa befintliga kylanläggningar står det klart att arbete med kylanläggningar och kylmedia var en inte oväsentlig del av upphandlingsföremålet.

Micasa har i punkt AFB.524 i de administrativa föreskrifterna uppställt krav på att "[a]nsvarig personal ska ha kompetens och erfarenhet av att organisera och utföra likvärdiga uppdrag enligt de förutsättningar som anges i förfrågningsunderlaget". Vidare framgår av AFB.524 att kylmontörer ska vara "certifierade kyltekniker". Av Svanströms anbud framgår att den juridiska personen Svanströms saknar certifiering för arbete med kyla och att bolaget inte heller har certifierade kyltekniker. Istället har Svanströms gett in kopia på certifikat från företaget Teknokyl Industrier AB (Teknokyl) och kopia på personliga certifieringar av kylmontörer hos Teknokyl. Av 12 kap. 11 § LOU framgår att en anbudsgivare som önskar återropa annat företags kapacitet måste ge in ett åtagande från det andra företaget eller på annat sätt visa

att leverantören kommer att förfoga över nödvändiga resurser när kontraktet ska fullgöras. Det har Svanströms inte gjort och därmed kan Teknokyls certifieringar och kompetens inte tillgodoräknas Svanströms. Svanströms saknar därmed efterfrågad kompetens och certifiering för arbete med kyla och köldmedia varför Svanströms anbud borde ha förkastats.

Micasa yrkar i första hand att begäran om överprövning ska avvisas. I andra hand bestrider Micasa bifall till begäran om överprövning och yrkar för egen del att begäran ska avslås. Micasa anför i huvudsak följande.

Bravidas begäran om överprövning är inlämnad till förvaltningsrätten fredag den 14 oktober 2016, dvs. efter avtalsspärren utgång. Micasa har i tilldelningsbeslutet i enlighet med LOU angett den period under vilken avtalsspärren löper. Under rubriken "avtalsspärr" anges att avtalsspärren upphör 2016-10-14. Avtalsspärren har därmed upphört vid utgången av dygnet 2016-10-13 och avtalsspärren upphörde därmed 2016-10-14. För att Micasa skulle ha föreskrivit en förlängd avtalsspärr skulle ha krävts att Micasa angav att avtalsspärrens sista dag 2016-10-14, att avtalsspärr löpte till och med 2016-10-14 eller motsvarande.

Till stöd för sitt yrkande i andra hand anför Micasa bl.a. följande. Svanströms uppfyller de krav som ställts i upphandling och skäl för ingripande enligt LOU saknas. När det gäller kravet på utförare i AFB.524 har Micasa inte ställt några krav på bevis för att anbudsgivare uppfyller kravet, utan endast att anbudsgivare ska intyga att krav uppfylls. Svanströms har i sitt anbud intygat att personal- och kompetenskraven är uppfyllda och därmed uppfyllt kraven i upphandlingen i denna del. Svanströms har efter begäran från Micasa gett in certifikat som bevis på uppfyllnad av kraven på bl.a. personal- och kompetenskrav. Begäran har skett i enlighet med AFB.17 i förfrågningsunderlaget och utgör inte en otillåten komplettering. I anledning av Micasas begäran har Svanströms även inkommit med besked

att Teknokyls kapacitet återopas och inkommit med ett åtagande från Teknokyl.

Bravida vihåller tidigare framställt yrkande och återopade grunder. Bravida anför bl.a. följande. Begäran om överprövning har ingivits inom ramen för gällande avtalsspärr. Eftersom avtalsspärren upphör den 14 oktober 2016 kan – till skillnad från vad Micasa hävdar – avtalsspärren inte upphöra innan den 14 oktober 2016. Den upphör på angett datum, dvs. den 14 oktober 2016. Eftersom avtalsspärren gäller hela dygnet på avtalsspärrens sista dag löpte avtalsspärr i upphandlingen till kl. 23.59:59 den 14 oktober 2016.

Frågan som är föremål för prövning i förevarande mål är om Svanströms anbud uppfyller ställda krav eller inte. Skyldigheten för Svanströms att redogöra för hur kraven i AFB.54 uppfylls förelåg redan vid anbudstidens utgång. Det har i målet visats att Svanströms intygande om att Svanströms personal, inte Teknokyl eller annat företags personal, uppfyller kraven är osant. Micasa har med stöd av AFB.17 i förfrågningsunderlaget ställt krav på bevis om uppfyllelse. Av AFB.17 följer att anbudsgivare har fem dagar på sig att inkomma med dokumentation efter det att förfrågan ställts. Micasa anmodade Svanströms att inkomma med bevis på uppfyllnad den 7 oktober 2016. Det av Svanströms i målet ingivna intyget från Teknokyl är daterat den 25 oktober 2016, dvs. långt efter anbudstidens utgång, drygt tre veckor efter tilldelning av kontrakt samt 14 dagar efter det att den uppställda femdagarsfristen i AFB.17 löpt ut. Mot bakgrund av detta och vad som anförts tidigare i målet är det styrkt att Svanströms först efter den relevanta tidpunkten, dvs. anbudstidens utgång, uppfyllde krav på teknisk och yrkesmässig kapacitet som uppställs i upphandlingen. I vart fall har intyget undertecknats och ingivits till Micasa efter den i AFB.17 stadgade tidsfristen varför den under inga förhållanden kan beaktas.

SKÅLEN FÖR AVGÖRANDET

Utgångspunkter för prövningen

Lagen (2007:1091) om offentlig upphandling har upphävts genom lagen (2016:1145) om offentlig upphandling, som trädde i kraft den 1 januari 2017. Av övergångsbestämmelserna framgår dock att den upphävda lagen gäller för sådan upphandling som har påbörjats före ikraftträdandet. Den aktuella upphandlingen påbörjades innan den 1 januari 2017 varför lagen (2007:1091) om offentlig upphandling är tillämplig i målet.

Av 1 kap. 9 § LOU framgår att upphandlande myndigheter ska behandla leverantörer på ett likvärdigt och icke-diskriminerande sätt samt genomföra upphandlingar på ett öppet sätt. Vid upphandlingar ska vidare principerna om ömsesidigt erkännande och proportionalitet iakttas.

Enligt 16 kap. 6 § LOU ska rätten, om den upphandlande myndigheten har brutit mot de grundläggande principerna i 1 kap. 9 § eller någon annan bestämmelse i lagen och detta har medfört att leverantören har lidit eller kan komma att lida skada, besluta att upphandlingen ska göras om eller att den får avslutas först sedan rättelse har gjorts.

Överprövningen tar inte sikte på upphandlingens materiella resultat utan endast på om myndigheten förfarit formellt korrekt och iakttagit de upphandlingsprinciper och förfaranderegler som anges i LOU (se HFD 2013 ref. 5). Som huvudprincip gäller att det krävs att den part som gör gällande att en upphandling är felaktig på ett klart sätt anger vilka omständigheter denne grundar sin talan på och att domstolens prövning är begränsad till de grunder som parten åberopat (RÅ 2009 ref. 69).

Avtalsspärrens upphörande

I 16 kap. 1 § LOU anges bl.a. att om en upphandlande myndighet är skyldig att skicka en underrättelse om tilldelningsbeslut enligt 9 kap. 9 § första stycket eller 15 kap. 19 § och underrättelsen har skickats med ett elektroniskt medel, får den upphandlande myndigheten inte ingå avtal (avtalsspärr) förrän tio dagar har gått från det att underrättelsen skickades. Om en upphandlande myndighet i underrättelsen om tilldelningsbeslutet angett en längre avtalsspärr än den föreskrivna minimitiden, får avtal inte ingås förrän efter utgången av den angivna perioden.

Av förarbetena till LOU framgår bl.a. följande. Syftet med skyldigheten att i tilldelningsbeslut ange exakt uppgift om avtalsspärrens längd är att ge all relevant information som är nödvändig för att leverantörerna ska kunna ansöka om överprövning. Eftersom längden av den period under vilken avtal inte får ingås varierar mellan medlemsstaterna är det viktigt att berörda anbudsgivare och anbudssökande underrättas om den period de faktiskt har till förfogande för att ansöka om överprövning (prop. 2009/10:180 s.113 ff). Varken i LOU eller i direktivet stadgas någon skyldighet för en upphandlande myndighet att meddela avtalsspärrens längd tidigare än i tilldelningsbeslutet (a a s. 110).

Tilldelningsbeslutet meddelades den 3 oktober 2016, underrättelse om tilldelningsbeslutet skickades per e-post samma dag och i tilldelningsbeslutet anges "Datum för när avtalsspärr upphör är 2016-10-14". Bravidas ansökan om överprövning kom in till förvaltningsrätten den 14 oktober 2016.

Frågan är hur uppgiften att avtalsspärren upphör den 14 oktober 2016 ska förstås. Enligt förvaltningsrättens mening framstår den tolkning som Bravida gjort, att den angivna dagen också var avtalsspärrens sista dag, som rimlig. Det sagda gäller särskilt som det som ska informeras om är längden

på avtalsspärren och någon förtydligande uppgift, såsom tidigaste tidpunkt för avtals tecknande, inte anges i tilldelningsbeslutet. Förvaltningsrätten bedömer att meddelandet i tilldelningsbeslutet innebär att den 14 oktober 2016 blev sista dag för avtalsspärren. Vid sådant förhållande och då ansökan om överprövning av upphandlingen inkom till förvaltningsrätten den dagen har begäran inkommit till förvaltningsrätten inom tiden för den avtalsspärr som angetts i tilldelningsbeslutet. Micasa yrkande att begäran om överprövning ska avvisas ska därför avslås.

Upphandlingen av ramavtalet

Krav på certifiering

Bravida har gjort gällande att Svanströms inte uppfyllt det krav beträffande certifiering som uppställts i förfrågningsunderlaget och att Micasa därmed inte skulle ha utvärderat Svanströms anbud.

Av 11 kap. 2 § LOU framgår bl.a. att den upphandlande myndigheten får ställa krav på en lägsta nivå för anbudsgivares tekniska och yrkesmässiga kapacitet. I 11 kap. 10 § LOU anges att om den upphandlande myndigheten har ställt krav på en leverantörs tekniska och yrkesmässiga kapacitet ska denna kontrolleras och bedömas enligt 11 och 12 §§.

I förfrågningsunderlaget, punkt AFB.524 *Personal- och kompetenskrav*, anges i avsnitt 4 att [a]nsvarig personal ska ha kompetens och erfarenhet av att organisera och utföra likvärdiga uppdrag enligt de förutsättningar som anges i förfrågningsunderlaget. Under samma punkt ställs i avsnitt 4.1.2 avseende utförare bl.a. krav på att kylmontör ska vara certifierad kyltekniker. Det föreskrivs vidare att bevis/uppgift ska anges enligt anbudsformuläret. I anbudsformuläret anges att anbudsgivaren ska intyga att bl.a. personal- och kompetenskrav uppfylls. I förfrågningsunderlaget uppställs inte något ytterligare krav på bevisning.

Svanströms har i anbudsförslaget intygat att personal- och kompetenskrav uppfylls. Svanströms har även gett in ett särskilt intyg enligt vilket intygas att samtlig personal i Svanströms uppfyller de krav som framgår av AFB.524 punkt 4.

Förvaltningsrätten konstaterar att en upphandlande myndighet inte har någon generell skyldighet att kontrollera att uppgifter som lämnas i ett anbud i sig är riktiga, om inte omständigheterna i det enskilda fallet ger anledning att ifrågasätta detta, (se t.ex. Kammarrätten i Sundsvalls dom den 30 november 2005 i mål nr 3243-04 och Kammarrätten i Göteborgs dom den 15 juli 2011 i mål nr 6417-6422-10). Dock får en upphandlande myndighet inte efterge eller bortse från sådana krav som uppställts i förfrågningsunderlaget, även om uppgifter blivit kända först i samband med en överprövningsprocess (jämför Kammarrätten i Göteborgs dom den 18 december 2009 i mål nr 4904-09).

Förvaltningsrätten anser att det inte har framkommit att Micasa haft någon anledning att ifrågasätta riktigheten i lämnade uppgifter. Micasa har därmed inte heller haft någon skyldighet att kontrollera om de stämmer. Att Svanströms till sitt anbud gett in en organisationsbeskrivning för upphandlingen där det anges att Teknokyl ska utföra service av kyl och värme-pumpsanläggningar med start 2018 medför inte någon annan bedömning. Det saknas därför skäl för ingripande enligt LOU med anledning av vad bolaget anfört i denna del.

Åberopande av annans kapacitet och otillåten komplettering

Bravida har även gjort gällande att Svanströms uppfyllt krav på teknisk och yrkesmässig kapacitet först efter anbudstidens utgång. Svanströms har efter anbudstidens utgång på begäran av Micasa inkommit med besked om att Teknokyls kapacitet åberopas och ett åtagande från Teknokyl. Bravida anser

att Svanströms komplettering därmed skett för sent och att Micasa genom att tillåta kompletteringen brutit mot grundläggande EU-rättsliga principer.

Enligt 11 kap. 12 § LOU får en leverantör vid behov och när det gäller ett visst kontrakt åberopa andra företags ekonomiska, tekniska och yrkesmässiga kapacitet. Leverantören ska genom att tillhandahålla ett åtagande från företagen i fråga eller på annat sätt visa att leverantören kommer att förfoga över nödvändiga resurser när kontraktet ska fullgöras.

Av rättspraxis följer att den upphandlande myndigheten kan avvakta med sin kontroll av att leverantören förfogar över nödvändiga resurser till efter tidpunkten för tilldelningsbeslutet (se t.ex. Kammarrätten i Sundsvall dom den 8 mars 2013 i mål nr 240-13). Det ställs inte heller i det aktuella förfrågningsunderlaget något krav på att intyg om eventuella åtaganden eller liknande skulle ha getts in med anbudshandlingarna. Att Svanströms, efter såväl anbudstidens utgång som tidpunkten för tilldelningsbeslutet, på begäran av Micasa inkommit med ett åtagande från Teknokyl utgör därmed enligt förvaltningsrättens bedömning inte skäl för ingripande enligt LOU.

Enligt förfrågningsunderlaget punkten AFB.17 kan avtal endast tecknas under förutsättning att bevis på uppfyllnad kan uppvisas på anmodan. Sådana bevis ska kunna uppvisas inom fem dagar efter begäran från Micasa. Eftersom Svanströms enligt förvaltningsrättens bedömning uppfyller kravet i förfrågningsunderlaget utgör inte de certifikat och intyg som Svanströms inkommit med en otillåten komplettering och det är inte visat att bevis uppvisats först efter femdagarsfristens utgång.

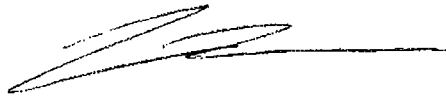
Slutsats

Förvaltningsrätten anser sammanfattningsvis att vad Bravida har anfört och åberopat inte visar att Micasa brutit mot de grundläggande principerna i 1 kap. 9 § LOU eller någon annan bestämmelse i lagen. Det har alltså inte

kommit fram skäl för att ingripa mot upphandlingen. Ansökan om överprövning ska därför avslås.

HUR MAN ÖVERKLAGAR

Detta avgörande kan överklagas. Information om hur man överklagar finns i bilaga (DV 3109/1A LOU).

Eva Blom
Rådman

Förvaltningsrättsnotarien Kajsa Tideman har föredragit målet.

SVERIGES DOMSTOLAR

HUR MAN ÖVERKLAGAR - PRÖVNINGSTILLSTÅND

Den som vill överklaga förvaltningsrättens beslut ska skriva till Kammarrätten i Stockholm. Skrivelsen ska dock skickas eller lämnas till förvaltningsrätten.

Överklagandet ska ha kommit in till förvaltningsrätten inom tre veckor från den dag då klaganden fick del av beslutet. Om beslutet har meddelats vid en muntlig förhandling, eller det vid en sådan förhandling har angetts när beslutet kommer att meddelas, ska dock överklagandet ha kommit in inom tre veckor från den dag domstolens beslut meddelades. Tiden för överklagandet för offentlig part räknas från den dag beslutet meddelades.

Om sista dagen för överklagandet infaller på lördag, söndag eller helgdag, midsommarafton, julafton eller nyårsafton räcker det att skrivelsen kommer in nästa vardag.

För att ett överklagande ska kunna tas upp i kammarrätten fordras att **prövningstillstånd** meddelas. Kammarrätten lämnar prövningstillstånd om

1. det finns anledning att betvivla riktigheten av det slut som förvaltningsrätten har kommit till,
2. det inte utan att sådant tillstånd meddelas går att bedöma riktigheten av det slut som förvaltningsrätten har kommit till,
3. det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas av högre rätt, eller
4. det annars finns synnerliga skäl att pröva överklagandet.

Om prövningstillstånd inte meddelas står förvaltningsrättens beslut fast. Det är därför viktigt att det klart och tydligt framgår av överklagandet till kammarrätten varför man anser att prövningstillstånd bör meddelas.

Skrivelsen med överklagande ska innehålla

1. Klagandens person-/organisationsnummer, postadress, e-postadress och telefonnummer till bostaden och mobiltelefon. Adress och telefonnummer till klagandens arbetsplats ska också anges samt eventuell annan adress

där klaganden kan nås för delgivning. Om dessa uppgifter har lämnats tidigare i målet – och om de fortfarande är aktuella – behöver de inte uppges igen. Om klaganden anlitar ombud, ska ombudets namn, postadress, e-postadress, telefonnummer till arbetsplatsen och mobiltelefonnummer anges. Om någon person- eller adressuppgift ändras, ska ändringen utan dröjsmål anmälas till kammarrätten.

2. den dom/beslut som överklagas med uppgift om förvaltningsrättens namn, målnummer samt dagen för beslutet,
3. de skäl som klaganden anger till stöd för en begäran om prövningstillstånd,
4. den ändring av förvaltningsrättens dom/beslut som klaganden vill få till stånd,
5. de bevis som klaganden vill åberopa och vad han/hon vill styrka med varje särskilt bevis.

Adressen till förvaltningsrätten framgår av domen/beslutet.

I vissa mål får avtal slutas innan tiden för överklagande av rättens dom eller beslut har löpt ut. Detta gäller mål om överprövning enligt:

- lagen (2007:1091) om offentlig upphandling,
- lagen (2007:1092) om upphandling inom områdena vatten, energi, transporter och posttjänster, eller
- lagen (2011:1029) om upphandling på försvars- och säkerhetsområdet.

I de flesta fall får avtal slutas när tio dagar har gått från det att rätten avgjort målet eller upphävt ett interimistiskt beslut. I vissa fall får avtal slutas omedelbart. Ett överklagande av rättens avgörande får inte prövas sedan avtal har slutits. Fullständig information finns i 16 kapitlet i de ovan angivna lagarna.

Behöver Ni fler upplysningar om hur man överklagar kan Ni vända Er till förvaltningsrätten.